

Egenes ५०क 11.

Местоимения (sarva-nāman).

Он (они), мужской род

Egenes ५०क 11.

ॐ.	Sg.		Du.		Pl.		
N. он	सः	saḥ	तौ	tau	ते	te ¹	ОНИ
Acc. его	तम्	tam ²			तान्	tān	ИХ
Inst. им	तेन	téna	ताभ्याम्	tābhyām	तैः	taiḥ	ИМИ
Dat. ему	तस्मै	tásmai ³			तेभ्यः	tebhyaḥ	ИМ
Abl. от него	तस्मात्	tásmāt ⁴			तेषाम्	téṣām ⁷	ОТ НИХ
Gen. его	तस्य	tásya ⁵	तयोः	tayoh ⁶	तेषु	téṣu	ИХ
Loc. у него	तस्मिन्	tásmin			तेषु	téṣu	У НИХ

Оно (они), средний род

Egenes ५०क 11.

ॐ.	Sg.		Du.		Pl.		
N. ОНО	तत्	tat	ते	te	तानि	tāni	ОНИ
Acc. его							ИХ
Inst. им	तेन	téna	ताभ्याम्	tābhyām	तैः	taiḥ	ИМИ
Dat. ему	तस्मै	tásmai			तेभ्यः	tebhyaḥ	ИМ
Abl. от него	तस्मात्	tásmāt			तेषाम्	téṣām	ОТ НИХ
Gen. его	तस्य	tásya	तयोः	tayoh	तेषु	téṣu	ИХ
Loc. у него	तस्मिन्	tásmin			तेषु	téṣu	У НИХ

¹ Mh.III.50.21c; 51.10d*

² Mh 6c, 7a

³ Mh.III.50.8a

⁴ [+ tá-tas RV; Mh.III.51.5a]

⁵ Mh.III.50.26c

⁶ Mh.III.50.16a; 51.13c

⁷ Mh.III.50.18c; 51.10d*; 51.16c

Она (они), женский род

Egenes 11.11

ॐ.	Sg.		Du.		Pl.		
N. она	सा	sā	ते	te	ताः	tāḥ ⁸	ОНИ
Acc. её	ताम्	tām ⁹					ИХ
Inst. ею	तया	tāyā	ताभ्याम्	tābhyām	ताभिस्	tābhis	ИМИ
Dat. ей	तस्यै	tāsyai					ИМ
Abl. от неё							ОТ НИХ
Gen. её	तस्यास्	tāsyāḥ ¹⁰	तयोः	tāyoḥ ¹¹	तासाम्	tāsām	ИХ
Loc. у неё	तस्याम्	tāsyām					तासु

Лексика

Egenes 11.11

अविद्या	avidyā	f. неведение, незнание	प्रजा	pra-jā	f. отпрыск, чадо; дети; (offspring, children); ТВАРЬ, люд(и) (a creature, animal, man, mankind; people), подданный (царя; subjects of a prince)
इव	iva	как, подобно (употребляется как послелог)	बाला	bālā	f. девочка
कथा	kathā	f. рассказ	भार्या	bhāryā	f. жена
कन्या	kanyā	f. девушка	भीता	bhītā	f. испуганная
कुपिता	kupitā	гневная	माला	mālā	f. гирлянда, венок
छाया	chāyā	f. тень	विद्या	vidyā	f. знание
पुत्रिका	putrikā	f. дочь	सेना	senā	f. армия
			सीता	sītā	Сита, жена Рамы

⁸ Mh.III.51.4c⁹ Mh.III.50.11a; 51.4c¹⁰ Mh.III.50.15a¹¹ Mh.III.50.16a; 51.13c

Падежные окончания основ на –ā

Образец склонения putrikā- f "дочь"

	sg.	du.	pl.
N.	putrikā́	putrik-é	putrikā́-ḥ
A.	putrikā́-m		
I.	putrikā́-yā	putrikā́-bhyām	putrikā́-bhiḥ
D.	putrikā́-yai		putrikā́-bhyaḥ
Abl.	putrikā́-yāḥ		putrikā́-yoḥ
G.		putrikā́-su	
L.	putrikā́-yām		
V.	putrik-e	putrik-é	putrikā́-ḥ

Между –ā основы и окончаниями, начинающимися с гласной, появляются соединительные элементы -y- (sg., du.) и -n- (pl.). В I.sg. и G.L.du. –ā основы сокращается в -a.

В V.sg. и N.A.du. окончание -e замещает –ā основы.

	единственное число (sg.)	двойственное число (du.)	множественное число (pl.)
N.	-	-e	-ḥ
A.	-m		
I.	-ā	-bhyām	-bhiḥ
D.	-ai		-bhyaḥ
Abl.	-āḥ		-oḥ
G.		-su	
L.	-ām		
V.	-e	=N.	=N.

Универсальные падежные окончания

единственное число (sg.)	A. –m
двойственное число (du.)	I. D. Abl. –bhyām
	G. L. –os
множественное число (pl.)	I. -bhis (но не в основах на -a)
	D. Abl. –bhyas
	G. -(n)ām
	L. –su

Упражнение 1. Написать в деванагари, исправив внутренние и внешние сандхи.

Осуществить перевод.

Сгенез Урок 11.

№.	санскрит без сандхи	санскрит с сандхи	деванагари	перевод
1.	rāmena saha			
2.	śāstrāni			
3.	phale aśve staḥ			
4.	saḥ gacchati			
5.	saḥ bālaḥ āgacchati			
6.	bālaḥ mām āgacchati			
7.	sā bālā mām āgacchati			
8.	tām gacchati			
9.	saḥ bālaḥ gacchati			
10.	sā bālā gacchati			
11.	saḥ bālaḥ iva gacchāmi			
12.	aho rāma			
13.	tasmin vane saḥ vasati			
14.	sītāyāḥ mālā			

Упражнение 2. Перевод на русский.

Сгенез Урок 11.

№	деванагари	транскрипция	перевод
1.	सा सेना नृपं जयति।		
2.	राम इव बालो धार्मिकोऽस्ति		
3.	तव प्रजा कथां पठति।		
4.	गजस्य च्छायायां प्रजास्तिष्ठन्ति ¹²		
5.	नृपस्य पुत्रिका सीतास्ति।		
6.	सा आचार्यस्य भार्या सेवते।		
7.	नृपस्य पुत्रिका।		
8.	विद्यया शिष्योऽमृतं लभते।		
9.	सा बालेव सीता गृहं गच्छति।		

¹² ch > sch после краткой гласной.

Упражнение 3. Перевод на санскрит.

एगणसः षुण 11.

क्र०.	английский / русский	транскрипция	देवनागरी
1.	There is a girl, Sītā by name, in that village.		
	В этой деревне есть девочка по имени Сита.		
2.	The daughter of the virtuous king is very afraid.		
	Дочь благочестивого царя напугана.		
3.	'He tells me again', that subject says.		
	Этот подданный говорит: «Он говорит мне снова».		
4.	'Aha! I remember that story!' the girl says.		
	Ага! Я помню эту историю, - говорит девочка.		
5.	With knowledge, you obtain immortality; with ignorance, you obtain suffering.		
	Знанием приобретаешь бессмертие; неведением приобретаешь страдание		
6.	Like those girls, Sītā reads books.		
	Подобно этим девочкам, Сита читает книги.		
7.	'Where is our daughter?' the hero asks his wife.		
	Где наша дочь? – герой спрашивает свою жену.		
8.	The wife of Rāma is Sītā.		
	Жена Рама – Сита.		
9.	The hero obtains a garland and thus obtains a wife.		
	Герой достаёт гирлянду и таким образом добывает жену.		
10.	'Without Sītā, I am as if without the sun,' Rāma says.		
	Без Ситы я как без солнца, - говорит Рама.		

Упражнение 4. Перевод на русский.

Сгенеризировано 11.

Лексика

गङ्गा	gaṅgā-	f. Ганг	पृष्ठम्	pr̥ṣṭham	л. спина
प्रतिदिनम्	pratidinam	каждый день	वह्	vah-	Р. нести
पक्व	pakva-	зрелый, спелый	मध्यम्	madhyam	л. середина
मिष्ट	miṣṭa-	сладкий dainty, delicate, sweet MBh.	नयति	nayati	он берёт, несёт
खादितुम्	khāditum	инфинитив 'кушать'	नय	naya	бери! неси!
आगच्छ	āgaccha	приди!	उच्छलति	ucchalati	он прыгает
एवम् अस्तु	evam astu	Да будет так!	बिलम्	bilam	л. дыра
			स्म	sma	переводит глагол, стоящий перед ним, из наст. вр. в прошедшее

1. अस्ति गङ्गायं कुम्भीरः।
2. वानरस्तस्य मित्रं गङ्गायास्तटे वसति ।
3. प्रतिदिनं वानरः पक्वानि फलानि निक्षिपति ।
4. कुम्भीरः फलानि खादति ।
5. वानरस्य हृदयं मिष्टमस्तीति कुम्भीरस्य भार्या वदति ।
6. भार्या हृदयं खादितुमिच्छति।
7. अहो वानर मम गृहमागच्छेति कुम्भीरो वानरं वदति।
8. एवमस्त्विति वानरो वदति
9. तस्य पृष्ठे कुम्भीरो वानरं वहति ।
10. गङ्गाया मध्ये कुम्भीरः सत्यं वदति।
- ११। मम हृदयं वृक्षे भवतीति वानरो भाषते।
- १२। पुनर्मा तत्र नयेति वानरो भाषते।
13. कुम्भीरो वानरं गङ्गायास्तटे नयति।
14. वानरो वृक्षमुच्छलति ।
15. वानरो वृक्षस्य बिले पश्यति।
16. कश्चिन्मम हृदयं चोरयति स्मेति वानरो वदति।
17. एवं कुम्भीरो वानरश्च मित्रे तिष्ठतः।